

ABIPUSIS
PAŽINIMAS:
LIETUVIŲ IR ŽYDŲ
KULTŪRINIAI
SAITAI

Vilniaus
universiteto
leidykla

ABIPUSIS
PAŽINIMAS:
LIETUVIŲ IR ŽYDŲ
KULTŪRINIAI
SAITAI

ABIPUSIS
PAŽINIMAS:
LIETUVIŲ IR ŽYDŲ
KULTŪRINIAI
SAITAI

VILNIAUS UNIVERSITETO LEIDYKLA
Vilnius
2010

UDK 008(474.5)(=411)(091)

Ab49

Specialusis „Lietuvos istorijos studijų“ leidinys (t. 8)

Special issue of the scientific journal „Lietuvos istorijos studijos“ (vol. 8)

Periodinis mokslo leidinys „Lietuvos istorijos studijos“ yra referuojamas tarptautinėje duomenų bazėje ABC-CLIO

Articles appearing in the journal „Lietuvos istorijos studijos“ are abstracted and indexed in HISTORICAL ABSTRACTS and AMERICA: HISTORY AND LIFE (ABC-CLIO)

Leidinį sudarė

doc. dr. Jurgita Šiaučiūnaitė-Verbickienė

Kalbos redaktorė

Jolanta Storpirstienė

Recenzentai:

Dr. Dangiras Mačiulis (Lietuvos istorijos institutas)

Dr. Gediminas Rudis (Lietuvos istorijos institutas)

Projektą „Lietuvos žydai. Akademinė studija“ rėmė

Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas

(Lithuanian State Science and Studies Foundation) ir

Lietuvos mokslo taryba (Research Council of Lithuania),

sutarties Nr. C-08/2008/2

Knygos rengimą ir leidimą rėmė

Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas,

Lietuvos mokslo taryba

Leidinį apsvarstė ir rekomendavo išleisti

Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto taryba

(2010-11-05, protokolas Nr. 5)

Viršelyje filakterijų dėklo audinio fragmentas

iš Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus rinkinių

ISSN 1822-4016

ISBN 978-9955-33-647-1

© Straipsnių autoriai, 2010

© Vilniaus universitetas, 2010

Redaktorių kolegija (Editorial Board)

Vyriausiasis redaktorius (Editor-in-Chief)

Prof. habil. dr. *Vygintas Bronius Pšibilskis* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
Vilnius University (History 05H)

Atsakingasis sekretorius (Executive Secretary)

Doc. dr. *Sigitas Jęgelevičius* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
Vilnius University (History 05H)

Nariai (Editors):

Prof. habil. dr. *Alfредas Bumblauskas* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
Vilnius University (History 05H)

Prof. habil. dr. *Zenonas Butkus* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
Vilnius University (History 05H)

Prof. habil. dr. *Sven Ekdahl* – Geteborgo universitetas, Švedija (Istorija 05H)
Goteborg University (History 05H)

Prof. habil. dr. *Edvardas Gudavičius* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
Vilnius University (History 05H)

Dr. *Magnus Ilmjärvo* – Talino universitetas, Estija (Istorija 05H)
Tallinn University (History 05H)

Prof. habil. dr. *Anatolij J. Ivanov* – Rusijos mokslų akademijos Rusijos istorijos institutas,
Rusija (Istorija 05H)
Institute of Russian History, Russian Academy
of Sciences (History 05H)

Dr. *Michail M. Krom* – Sankt Peterburgo Europos universitetas,
Rusija (Istorija 05H)
European University at St. Petersburg (History 05H)

Prof. dr. *Aleksiejus Luchtanas* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
Vilnius University (History 05H)

Prof. habil. dr. *Jozef Maroszek* – Balstogės universitetas, Lenkija (Istorija 05H)
University of Białystok (History 05H)

Prof. habil. dr. *Zenonas Norkus* – Vilniaus universitetas (Sociologija 05S)
Vilnius University (Sociology 05S)

Doc. dr. *Edmundas Rimša* – Lietuvos istorijos institutas (Istorija 05H)
Institute of Lithuanian History (History 05H)

Prof. habil. dr. *Waldemar Rezmer* – Torunės Mikalojaus Koperniko universitetas,
Lenkija (Istorija 05H)
Nicolaus Copernicus University, Toruń (History 05H)

Prof. dr. *Genadz Saganovič* – Europos humanitarinis universitetas, Lietuva (Istorija 05H)
European Humanities University, Lithuania (History 05H)

Redakcijos adresas (Address):

Vilniaus universiteto Istorijos fakultetas
(Vilnius University, Faculty of History)
Universiteto g. 7, LT-01513 Vilnius, Lithuania
El. paštas (e-mail): janina.leonienne@if.vu.lt
<http://www.lis.lt>

TURINYS

Pratarmė 9

I ABIPUSIO PAŽINIMO PRIELAIDOS IR KONTEKSTAI

Jurgita Šiaučiūnaitė-Verbickienė. Žydų ir lietuvių abipusio pažinimo ir kultūrinio bendradarbiavimo atspirtys tarpukario Lietuvoje: priemonės ir rezultatai 15

Mordechai Zalkin. „Ant žodžių tilto“: žydų susitikimas su lietuvių kultūra tarpukario Lietuvoje 53

Giedrė Jankevičiūtė. Žydų dailininkai tarpukario Lietuvos meninėje kultūroje 69

Saulius Kaubrys. Lietuvos žydų lojalumo raiška: apsisprendimo variacijos 1918–1939 metais 103

Darius Staliūnas. Žydų istorija lietuviškos istoriografijos kontekstuose 119

Eglė Bendikaitė. Išsigelbėjusių žydų istorijos: lietuvių kultūros pažinimo veiksniai 135

II ĮVAIRIAKALBĖ PERIODIKA KAIP BŪDAS PAŽINTI IR SUSIPAŽINTI

Darius Staliūnas. Rusų kalba kaip lietuvių ir žydų komunikacijos priemonė: laikraštis *Naš kraj* (1914) 161

Anna Verschik. Istorinės sociolingvistikos link: savaitraštis *Apžvalga* (1935–1940) ir Lietuvos žydų tapatybės pokyčiai 183

Pavel Lavrinec. Žydų bendruomenė, lietuvių kultūra ir rusų spauda 201

Larisa Lempertienė. Tarpukario Lietuvos politinių ir socialinių aktualijų pateikimas žydų dienraštyje *Di Jidiše štime* (*Di yidishe shtime*) 229

III LIETUVOS IR HOLOKAUSTO ATMINTIS

Aušra Paulauskienė. Lietuvos atmintis ir vaizdavimas
Amerikos ir Pietų Afrikos grožinėje literatūroje 247

Hektoras Vitkus. Holokausto atminties problema
ir jos poveikis lietuvių ir žydų santykiams 275

IV PUBLIKACIJA

Veronika Žukaitė. Bandymai mokyti žydus lietuvių kalbos
tarpukario Lietuvoje: mokomųjų priemonių tyrimas 311

Summaries 333

Tekstų autoriai 348